

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ κ. Lionel JOSPIN

ΣΤΟ ΠΑΣΟΚ

- Αθήνα, 31 Αυγούστου 1998 -

Κυρίες και Κύριοι,

"Η πηγή βρίσκεται εδώ, στον Μεσογειακό χώρο, η βαθύτερη πηγή της ανώτερής μας παιδείας, την οποίαν επικαλείται ο πολιτισμός μας", γράφει ο Georges DUBY. Η Ελλάδα είναι ένας από τους γονιμότερους τόπους αυτής της βαθύτερης πηγής. Γι' αυτό, η παρουσία μου εδώ είναι για μένα, κάθε φορά, μεγάλη ευχαρίστηση. Ακολουθώντας τη συμβουλή του φίλου μου, του Πρωθυπουργού κ. Κώστα Σημίτη, η σύζυγός μου, τα παιδιά μου και εγώ μόλις περάσαμε δυο θαυμάσιες εβδομάδες στην Αντίπαρο. Ανταποκρινόμενος στην ευγενική πρόσκληση του ΠΑΣΟΚ, επιστρέφω σήμερα στην Αθήνα με ιδιαίτερη χαρά, αυτή τη φορά με μεγαλύτερη σοβαρότητα, για να προσφέρω τη συμβολή μου στις εργασίες σας.

Θα ήθελα να αναφερθώ σε τρία θέματα. (I) Εδώ και δεκατέσσερις μήνες, η Γαλλία διέρχεται μια φάση βαθιάς μεταρρύθμισης, η οποία θα επιτρέψει στη χώρα μου, σε όλους τους συμπολίτες μου να περάσουμε στον 21ο αιώνα. (II) Η φάση αυτή αντιπροσωπεύει τη συνεισφορά μας στον πιθανό σοσιαλισμό του επόμενου αιώνα, (III) του οποίου προνομιούχος χώρος πρέπει να είναι η Ευρώπη.

I - Για τη Γαλλία, για όλους τους συμπολίτες μας, προετοιμάζουμε το πέρασμα στον XXIο αιώνα.

Ο αιώνας που τελειώνει υπήρξε σύντομος και βίαιος. Άρχισε αργά, το 1914, με τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, τελείωσε νωρίς το 1989 με την πτώση του κομμουνιστικού κράτους, γνώρισε πολέμους και επαναστάσεις. Ολοκλήρωσε το τέλος της αποικιοκρατίας. Τουλάχιστον στην Ευρώπη, υπήρξε μάρτυς της νίκης της Δημοκρατίας. Στη διάρκεια του άνθησε εξαιρετικά η επιστήμη και η τεχνολογία.

Ένας καινούργιος αιώνας βρίσκεται προ των θυρών, πάνω στον οποίον θα ασκηθούν νέες δυνάμεις, θ'ανθίσουν ελπίδες αλλά και φόβοι. Είναι καθήκον κάθε πολιτικού ανδρός και ρόλος των σοσιαλιστικών και δημοκρατικών κομμάτων μας να προετοιμάσουμε τις χώρες μας για την προοπτική αυτή.

Σήμερα είναι η ώρα της παγκοσμιοποίησης. Η Ελλάδα, ο εμπορικός στόλος της οποίας είναι ένας από τους δυναμικότερους σε όλες τις θάλασσες του κόσμου, και που εκατομμύρια παιδιά της βρίσκονται διεσπαρμένα σ'ολόκληρη τη γη, αντιλαμβάνεται καλά τις αλλαγές αυτές. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας και η επανάσταση των τεχνολογιών της ενημέρωσης θα δημιουργήσουν νέες πηγές πλούτου, περισσότερες από εκείνες που θα στερέψουν. Η κοινωνία δεν θα έχει μέλλον παρά μόνον αν η οικονομία της ξέρει να συλλαμβάνει τις νέες πηγές, αν κατανοεί και ελέγχει τους

μηχανισμούς που τις διέπουν. Να ένας επιτακτικός στόχος, ο οποίος απαιτεί συνεχώς καλύτερες υποδομές για τις χώρες μας, προσόντα όλο και περισσότερο εξειδικευμένα, κοινωνικό περιβάλλον περισσότερο εύπλαστο, περισσότερη περιέργεια, μεγαλύτερη ετοιμότητα ανταπόκρισης. Με δυο λόγια, κατανόηση της προσαρμογής.

Αν όμως πρέπει να δεχθούμε την αναγκαιότητα της αλλαγής, είναι επιτακτικότερη ακόμα ανάγκη να βαρύνουμε στη φύση της αλλαγής αυτής. Είμαι βέβαιος ότι οι Γάλλοι θέλουν έναν εκσυγχρονισμό που να μην οδηγεί σε αντιπαράθεση μεταξύ οικονομικής αποτελεσματικότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης, αλλά να θεμελιώνει τη μία πάνω στην άλλη. Αυτό είναι το νόημα της δράσης της κυβέρνησής μου από τον Ιούνιο του 1997 : να οδηγήσουμε τη Γαλλία στον εκσυγχρονισμό, όμως σ' έναν εκσυγχρονισμό ελεγχόμενο.

Προκειμένου να επιφέρει αυτή την αλλαγή, η κυβέρνησή μου στηρίζεται σε τρεις αρχές δράσης : στον βολонταρισμό, τον ρεφορμισμό και τον ρεαλισμό.

Στον βολонταρισμό επειδή θέλουμε να είμαστε ρυθμιστές των δυνάμεων που δομούν την οικονομία σήμερα, ώστε να μπορέσουμε να εφαρμόσουμε το πρόγραμμά μας.

Στον ρεφορμισμό, επειδή αποτελεί την αποτελεσματικότερη εκδοχή του βολонταρισμού.

Η κυβέρνησή μου φέρνει μια αλλαγή με σκέψη, με μέτρο αλλά και με βαθειά συνοχή. Η αλλαγή αυτή καλύπτει όλα τα πεδία : το οικονομικό, το κοινωνικό, το πολιτιστικό, το

πολιτικό. Για παράδειγμα, παρά το γεγονός ότι η ανάπτυξη έχει επανακάμψει σήμερα στη Γαλλία, κανείς δεν πρέπει να το θεωρήσει αυτό αρκετό και να προσδοκά την αυτόματη δημιουργία κοινωνικής προόδου. Ούτε μπορούμε να φροντίσουμε την ευημερία του πληθυσμού και ιδιαίτερα την ευημερία των ασθενεστερών τμημάτων του ποινικοποιώντας την οικονομική δραστηριότητα, την μόνη η οποία θα τους προσφέρει τα προς το ζην σύμφωνα με τις φιλοδοξίες τους. Γι' αυτούς τους λόγους αρνούμαι μια κοινωνία βοήθειας. Θέλω μια κοινωνία εργασίας.

Στον ρεαλισμό επειδή αποτελεί την προϋπόθεση του ρεφορμισμού. Όμως, ἄς είμαστε σαφείς. Το να είναι κανείς ρεαλιστής δεν σημαίνει να υπομένει καρτερικά την αδυναμία του, ούτε να αρκείται στα διάφορα ρεύματα, ούτε ν' αναφέρεται σ' ένα μοναδικό πρότυπο δανεισμένο από την παλιά φιλελεύθερη ιδεολογία. Μεταρρύθμιση δεν μπορεί να γίνει σε μια χώρα με την επιβολή ξένου προτύπου. Ρεαλισμός σημαίνει να καθορίζεις τον καταλληλότερο δρόμο για τη χώρα σου, δηλαδή έναν δρόμο που να λαμβάνει υπόψη την ιστορία της, την πολιτική της παράδοση, τα πολιτισμικά της χαρακτηριστικά, με δυο λόγια την ταυτότητά της. Σημαίνει να επινοήσουμε ένα δρόμο κατάλληλο για μας. Γι' αυτό προσπαθώ να κάνω αυτή τη μεταρρύθμιση στηριζόμενος στα χαρακτηριστικά της γαλλικής ταυτότητας - αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχία της. Παρατηρώ τη χώρα μου, έτσι όπως είναι, για να την κάνω ν' αλλάξει. Την αναγκαία αλλαγή δεν την κάνουμε ούτε ενάντιον των Γάλλων, ούτε ερήμην τους, αλλά μαζί τους.

Έτσι, τους τελευταίους δεκατέσσερις μήνες προετοιμάζουμε το μέλλον της Γαλλίας και όλων των Γάλλων. Επαναφέραμε την προτεραιότητα στην παιδεία και την έρευνα. Θυμηθήκαμε το Κράτος που παραδοσιακά εξασφαλίζει καλές συνθήκες για την οικονομική παραγωγή, διευκολύνει τις τεχνικές καινοτομίες και εξασφαλίζει τη διάδοσή τους, κι έτσι δώσαμε την απαραίτητη ώθηση στην ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και στην εμφάνιση μιας "κοινωνίας της αλληλεγγύης ενημέρωσης". Συνεχίζουμε να εξοπλίζουμε την επικράτειά μας έτσι ώστε οι επιχειρήσεις που εγκαθίστανται στη Γαλλία να επωφελούνται από τις ευνοϊκότερες δυνατές συνθήκες για τη δημιουργία πλούτου.

Ταυτόχρονα, ξεκινήσαμε τον κοινωνικό εκσυγχρονισμό. Επιμένω : ακριβώς ταυτόχρονα, γιατί οφείλουμε να φροντίσουμε να συμβαδίζουν οι οικονομικοί και οι κοινωνικοί στόχοι. Η ασιατική κρίση απέδειξε, άλλη μια φορά, ότι η οικονομία δεν οικοδομείται εναντίον των κοινωνικών ή δημοκρατικών φιλοδοξιών του ανθρώπου. Επίσης, η ρωσική κρίση δείχνει ότι η οικονομική σφαίρα δεν λειτουργεί αυτόνομα σε σχέση με τις κοινωνικές συνθήκες και με τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος.

Ενισχύσαμε τη συνοχή της γαλλικής κοινωνίας βελτιώνοντας την προστασία των ασθενεστερών, φροντίζοντας την αλληλεγγύη μεταξύ γενεών, μεταξύ συμπολιτών, καθώς και την υγεία του κοινωνικού μας ιστού. Η απασχόληση βρίσκεται στο κέντρο αυτών των προσπάθειών. Για να καταπολεμήσουμε την ανεργία θέτουμε σε λειτουργία όλα τα μέσα

που βρίσκονται στη διάθεσή μας. Ενισχύσαμε πρώτα την ανάπτυξη, η οποία, εφόσον στηρίζεται πλέον στην εσωτερική ζήτηση, είναι περισσότερο ισορροπημένη και στέρεη, μπορεί να είναι μακρόπνοη. Επειδή όμως η ανάπτυξη δεν μπορεί από μόνη της να θέσει τέρμα σε δυο δεκαετίες μαζικής ανεργίας, καινοτομήσαμε εμπλουτίζοντας το περιεχόμενο της ανάπτυξης με απασχόληση - αυτός είναι άλλωστε ο στόχος του υπό διαπραγμάτευση 35ωρου - ή εξυπηρετώντας τα ασθενέστερα στρώματα. Μέχρι σήμερα, περισσότεροι από 100.000 νέοι επωφελήθηκαν από το πρόγραμμά μας με στόχο της απασχόληση των νέων.

II - Η κίνηση αυτή είναι συμβολή σ' αυτό που θα μπορούσε να είναι ο σοσιαλισμός του επόμενου αιώνα.

Στη Γαλλία, όπως και αλλού, οι σοσιαλιστές έχουν αλλάξει. Δίδαχθήκαμε από τις επιτυχίες μας αλλά, ακόμα περισσότερο από τις αποτυχίες μας. Λέμε ναι στην οικονομία της αγοράς - ένα ισχυρό μέσο για την κατανομή του πλούτου, την ανάληψη πρωτοβουλιών, την ανταμοιβή της εργασίας και της προσπάθειας. Όμως, λέμε όχι στην κοινωνία της αγοράς, γιατί αν και η αγορά παράγει πλούτο, δεν δημιουργεί ούτε την αλληλεγγύη, ούτε το νόημα, ούτε τις αξίες, ούτε το πρόγραμμα πάνω στο οποίο στηρίζεται μια κοινωνία. Δεν έχουμε άλλωστε γίνει φιλελεύθεροι, έστω "της αριστεράς". Είμαστε σοσιαλιστές.

Φιλελεύθερος σημαίνει να επαφίεσαι στη ροή των πραγμάτων, στο βολικό "άσε δεν πειράζει, άσε θα περάσει". Σημαίνει να εμπιστεύεσαι δυνάμεις που δεν είναι ούτε αυτόματα αποτελεσματικές από την άποψη της οικονομίας, ούτε αναγκαστικά δημοκρατικές, από πολιτική άποψη. Σημαίνει υποταγή στα κελεύσματα της κυρίαρχης τάξης. Αντίθετα, σοσιαλιστής σημαίνει να επιδιώκεις τον έλεγχο των δυνάμεων της αγοράς, συγκεκριμένα μέσω της μετρημένης και συνετής δράση του Κράτους. Σήμερα, όπως και στον επόμενο αιώνα, σοσιαλιστής σημαίνει ν' ακολουθείς μ' επιμονή την οδό της δικαιοσύνης. Σοσιαλιστής σημαίνει να διατηρείς τη βούληση ν' αλλάξεις την κοινωνία ώστε να την καταστήσεις λιγότερο σκληρή για τους αδύνατους και περισσότερο απαιτητική για τους ισχυρούς. Πολλά είναι τα πεδία που ζητούν τέτοιες αλλαγές : η παιδεία, η φορολογία, η κοινωνική προστασία, αλλά και η ασφάλεια των συμπολιτών μας, η βιοηθική, η προσαρμογή του δικαίου στα ήθη.

Κοινωνική δικαιοσύνη, συλλογική κυριαρχία πάνω στο πεπρωμένο μας, ελευθερία, ελευθερίες : παραμένουμε βαθύτατα προσηλωμένοι σ' αυτές τις αξίες. Δεν συμμερίζομαι την άποψη που είχε άλλοτε εκφράσει ο σοσιαλδημοκράτης Bernstein : " Ο σκοπός δεν είναι τίποτε, το παν είναι η κίνηση ". Η Ιστορία έχει δικαιώσει ένα άλλο σύνθημα : " Ο σκοπός αγιάζει τα μέσα ". Για μένα, δημοκρατικός σοσιαλισμός είναι η συνεχής επινόηση μιας σωστής σύνδεσης μεταξύ σκοπών και μέσων. Οι αξίες μας είναι εκείνες που θεμελιώνουν την πολιτική μας ταυτότητα, περισσότερο από τα μέσα που πρέπει να λαμβάνονται ώστε

να τείνουμε προς αυτές. Αν οι στόχοι της πολιτικής μας δέσμευσης οφείλουν να παραμένουν διαχρονικοί, αντίθετα τα μέσα είναι δυνατόν να επανεξεταστούν, να προσαρμοστούν, ν' αλλάξουν αν το απαιτούν οι συνθήκες. αν η αλλαγή αποτελεί προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητά τους, ώστε οι αξίες μας να συνεχίζουν να ζουν.

Έτσι λοιπόν, ο σοσιαλισμός παραμένει ένα ιδεώδες συλλογικής κυριαρχίας. Οι πολίτες οφείλουν να είναι σε θέση να ελέγχουν από κοινού τις κυριότερες εξελίξεις της κοινωνίας, χωρίς να αντιτάσσονται στην άνθιση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Μαζί στους συλλόγους. Μαζί στις επιχειρήσεις. Μαζί στις συνδικαλιστικές οργανώσεις. Μαζί στα πολιτικά κόμματα, αν αυτά γνωρίζουν πώς να παραμένουν ζωντανά. Η κοινωνική διαμεσολάβηση, τα ενδιάμεσα σώματα είναι απαραίτητα γι' αυτή τη συλλογική κυριαρχία. Μαζί χάρη στο Κράτος. Το Κράτος και η πολιτική κοινωνία οφείλουν να είναι εταίροι. Το Κράτος δεν πρέπει να αποκόπτεται από την κοινωνία - σχεδόν, θα έλεγα, ότι πρέπει να είναι κατά κάποιον τρόπο "εντοιχισμένο" μέσα της. Μ' αυτή την έννοια, ο σοσιαλισμός προτείνει μια θεωρία γύρω από την υπηκοότητα στον 21ο αιώνα.

Πιστός στις πεποιθήσεις του, ακολουθώντας μια μακροχρόνια ιστορική τροχιά, ο αυριανός σοσιαλισμός πρέπει να επιδιώκει ένα ιδεώδες κοινωνικής αλλαγής μέσα σ' ένα κόσμο που σήμερα δεν είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε απόλυτα.

Μέσα σ' αυτό τον κόσμο, το πεπρωμένο του κάθε έθνους μας διαγράφεται στην κλίμακα της Ευρώπης.

III - Αν η Ευρώπη αποτελεί ευκαιρία για τους σοσιαλιστές, ο σοσιαλισμός αποτελεί ευκαιρία για την Ευρώπη.

Ανάμεσα στον κόσμο - που συγκλονίζεται από ταραχές και εντάσεις - και τις χώρες μας - οι λαοί των οποίων είναι νόμιμα προσκολλημένοι σε αξίες, σε σημεία αναφοράς, στους καρπούς των αγώνων που έδωσαν -, η Ευρώπη και οι κοινοτικοί θεσμοί αποτελούν μια φυσική διαμεσολάβηση.

Όμως, στο σύνολο των δεκαπέντε Κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.. δώδεκα κυβερνήσεις στελεχώνονται σήμερα από κόμματα της αριστεράς. Είτε κυβερνούν μόνα τους - όπως συμβαίνει στην Ελλάδα - είτε στα πλαίσια συνασπισμών, με τη βοήθεια άλλων δυνάμεων - όπως συμβαίνει στη Γαλλία - τα σοσιαλιστικά και τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα βρίσκονται σε μια θέση χωρίς προηγούμενο.

Παρά τη φαινομενική παρέκκλιση, η πολιτική αυτή εικόνα είναι κατά βάθος λογική. Γιατί, στο κάτω-κάτω, ο σοσιαλισμός είναι μια ευρωπαϊκή ιδέα, που γεννήθηκε στην Ευρώπη, χάρη στην έμπνευση και τους αγώνες των Ευρωπαίων και, τουλάχιστον στην αρχή, για τους Ευρωπαίους.

Δεν είναι λοιπόν καθόλου εκπληκτικό το ότι σοσιαλιστές και σοσιαλδημοκράτες πρεσβεύουν αξίες που προσεγγίζουν τις φιλοδοξίες των ευρωπαϊκών λαών. Η πλειονότητα των πολιτών της Ενώσεως αντιλαμβάνεται ότι αρχές τόσο ουσιαστικές όπως η κοινωνική προστασία, μια αντίληψη της διεθνούς πολιτικής στηριγμένη στο δίκαιο - και όχι στη βία - , η συνεργασία - και όχι μόνον η αγορά -, ο σεβασμός των μελλοντικών γενιών μέσα από ένα πρότυπο διαρκούς ανάπτυξης, η διατήρηση της πολιτιστικής μας πολυμορφίας, των γλωσσών μας, της ευρωπαϊκής μας ταυτότητας καθώς και των εθνικών μας ταυτοτήτων, είναι δυνατόν να τεθούν υπό αμφισβήτηση από δυνάμεις που εργάζονται σε παγκόσμια κλίμακα. Επίσης, δεν σηκώνουν τα χέρια μπροστά στην ανεργία, απορρίπτουν την άνοδο της ανισότητας, αρνούνται την εξαφάνιση της αλληλεγγύης. Πρόκειται για αξίες, φιλοδοξίες και προγράμματα που συλλαμβάνουν και υπερασπίζονται οι σοσιαλδημοκράτες.

Είναι λοιπόν φυσικό - αφού κατερριφθήσαν οι αυταπάτες του φιλελεύθερου κύματος - να έχουν εμπιστευθεί οι λαοί μας στους άνδρες και τις γυναίκες της αριστεράς αυξημένες ευθύνες. Και αυτό έκαναν, χρόνο με το χρόνο, σ'ολόκληρη την Ευρώπη. Συχνά, πρώτα σε τοπικό επίπεδο, στις πόλεις και στις περιφέρειές μας. Με περισσότερη αποφασιστικότητα στη συνέχεια, στο επίπεδο των κυβερνήσεων.

Στην Ελλάδα, φορέας της ιστορικής αυτής κίνησης υπήρξε το Πασόκ. Θυμάμαι ακόμα την αποστολή που μου είχε εμπιστευθεί ο François Mitterrand το 1975, όταν ήμουν ένας νεαρός υπεύθυνος του σοσιαλιστικού κόμματος, να ταξιδέψω στην Αθήνα και να προσπαθήσω να διακρίνω τις αδρές γραμμές του πολιτικού πεδίου της χώρας σας μετά την πτώση της δικτατορίας και τις πολιτικές δυνάμεις που επρόκειτο να αναδυθούν. Αυτή ήταν η πρώτη μου συνάντηση με τον Ανδρέα Παπανδρέου, του οποίου αργότερα υπήρξε φίλος. Είχα επιστρέψει απ' αυτό το ταξίδι σίγουρος ότι το Πασόκ θ' αποτελούσε τη μεγάλη προοδευτική δύναμη στην Ελλάδα, έστω κι αν χρειάστηκε να περιμένει το 1981, όπως στη Γαλλία, για να του εμπιστευθούν την ευθύνη της εξουσίας.

Αυτό το κόμμα με τη μεγάλη ενεργητικότητα επρόκειτο να γίνει η πρώτη πολιτική δύναμη.

Δεν μου επιτρέπεται ν' αναπτύξω εδώ τη δική σας συμβολή στον εκσυγχρονισμό της χώρας σας, μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας. Έστω κι αν υπαγορεύεται από φιλία, η ανάμειξη στα εσωτερικά ζητήματα άλλης χώρας δεν είναι μια τέχνη που μου αρέσει. Γνωρίζω όμως ποια είναι η συμμετοχή σας τα 25 τελευταία χρόνια στις συζητήσεις της αριστεράς, κι αργότερα στην οικοδόμηση της Ευρώπης. Έχω τη χαρά να διαθέτω πολλούς φίλους στο κόμμα σας και είμαι υπερήφανος που έχω σαν συνάδελφο Πρωθυπουργό τον Κώστα Σημίτη, την προσωπικότητα του οποίου όλη η Ευρώπη γνωρίζει και εκτιμά.

Για την ευρωπαϊκή αριστερά, η σημερινή πολιτική κατάσταση αποτελεί ταυτόχρονα ευκαιρία και ευθύνη.

Ευκαιρία γιατί η σύμπτωση στην εξουσία σοσιαλιστικών και σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων δεν μπορεί παρά να πολλαπλασιάσει τις προσπάθειες που καταβάλλονται σε κάθε χώρα. Διασταυρώνουμε τις εμπειρίες μας. Ανταλλάσσουμε τις ιδέες μας - όπως φαίνεται και από τη φιλική σας πρόσκληση. Σκεπτόμαστε μαζί, σε ευρωπαϊκή κλίμακα ώστε η δράση μας να είναι η καλύτερη δυνατή στη χώρα του καθενός. Έτσι λοιπόν, δύο ιδέες της Κυβέρνησής μου, που πήραν την έγκριση του γαλλικού λαού την 1η Ιουνίου 1997 και εφαρμόστηκαν έκτοτε, αποτελούν αντικείμενο στοχασμού σε ορισμένους γείτονές μας. Το πρόγραμμά μας για την απασχόληση των νέων ενέπνευσε παρόμοια μέτρα στο Ηνωμένο Βασίλειο, υπό την καθοδήγηση του φίλου μας Tony Blair, παρότι διαμορφώθηκαν σύμφωνα με τη βρετανική πολιτική παράδοση, που είναι λιγότερο αυθόρμητα βολονταριστική. Στη Γερμανία, ο Gerhard Schroeder υιοθέτησε ένα παρόμοιο πρόγραμμα ως έναν από τους κύριους άξονες της προεκλογικής του εκστρατείας, προγραμματίζοντας τη δημιουργία 100.000 θέσεων για νέους. Επίσης, η υπό διαπραγμάτευση μεταπήδηση στο 35ωρο πυροδοτεί συζητήσεις σε βάθος, στην Ιταλία. Εμείς οι ίδιοι παρατηρούμε με ενδιαφέρον τις πράξεις των γειτόνων και φίλων μας. Από τις κοινές αυτές δράσεις μπορεί να προκύψει ένα δυναμικό χωρίς προηγούμενο.

Ταυτόχρονα, η σημερινή πολιτική κατάσταση στην Ευρώπη μας καθιστά πολύ υπεύθυνους. Αυτό που κατορθώνουμε σήμερα σε δώδεκα από τα δεκαπέντε κράτη της Ένωσης, θα πρέπει αύριο να είμαστε σε θέση να το κάνουμε για την ίδια την Ευρώπη.

Στην πραγματικότητα, χάρη στο συναίσθημα ενός κοινού πεπρωμένου, γνωρίζουμε ότι η Ευρώπη αποτελεί ένα πολιτισμό. Ένα πολιτισμό που δεν θέλουμε μόνο να προφυλάξουμε από την ομοιομορφία, αλλά που θέλουμε να καλλιεργήσουμε, να εμπλουτίσουμε, ν'ανοίξουμε προς τον υπόλοιπο κόσμο. Και θέλουμε, ταυτόχρονα, να οικοδομήσουμε μια οικονομική, κοινωνική και πολιτική δύναμη. Προκειμένου ν'ανταποκριθεί στην παγκοσμιοποίηση των διακυβευμάτων και των προβλημάτων, η Ευρώπη οφείλει να εργασθεί με στόχο την παγκοσμιοποίηση των προσπαθειών και της πολιτικής. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, πρέπει να στηριχθούμε στην πραγματικότητα - στην πραγματικότητα των εθνών που είναι γεμάτα ζωντάνια, διαφορετικά μεταξύ τους, με πλούσια ιστορία και ιδιαίτερο, το καθένα, πολιτισμό - και να υπερβούμε αυτή την πολυμορφία στο πλαίσιο ενός κοινού προγράμματος : μιας ένωσης που να συγκεντρώνει τις δυνάμεις όλων, διατηρώντας ταυτόχρονα την ταυτότητα του καθενός.

Για να επιτύχουμε τον σκοπό μας, έχουμε καθήκον να αναπτύξουμε στο επίπεδο της Κοινότητας τον βολонταρισμό, τον ρεφορμισμό και τον ρεαλισμό μας ώστε ν'αλλάξουμε την Ευρώπη. Ήδη από τον Ιούνιο 1997 πρότεινα στους Ευρωπαίους εταίρους μας να

δώσουν μεγαλύτερη προτεραιότητα στην ανάπτυξη και στην απασχόληση. Τους τελευταίους μήνες έγιναν πολλά προς αυτή την κατεύθυνση. Αρχίσαμε να προσανατολιζουμε εκ νέου την πορεία της ευρωπαϊκής οικοδόμησης, έτσι ώστε : η απασχόληση ν'αποτελεί την πρώτη προτεραιότητα. Η Ευρώπη να είναι περισσότερο δημοκρατική. Να παραμείνει πιστή στην κλίση της, σύμφωνα με την οποία είναι κοινωνική. Η έρευνα και οι καινοτομίες να ενθαρρύνονται συντονισμένα. Οι εθνικοί βιομηχανικοί μας όμιλοι να ενωθούν με σκοπό να ενισχύσουν τη θέση τους στη διεθνή σκηνή. Η Ευρώπη να γίνει αποτελεσματικότερη.

Η προεκλογική εκστρατεία των ευρωπαϊκών εκλογών του 1999 μπορεί ν'αποτελέσει μια καινούργια αφετηρία αυτής της συλλογικής φιλοδοξίας. Είμαι σε θέση να γνωρίζω την ποιότητα της εργασίας που προσφέρει η σοσιαλιστική ομάδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο, η οποία φιλοξενεί δέκα βουλευτές του Πασόκ καθώς και δεκαέξι Γάλλους σοσιαλιστές. Ελπίζω ότι οι επόμενες εκλογές θα ενισχύσουν τη θέση των κομμάτων μας. Σε κάθε περίπτωση γνωρίζω ότι ο καθένας μας θα ενδιαφερθεί για την ανάπτυξη της καλής συνεργασίας και θα συμβάλει ώστε η Ευρώπη, πιο κοντά στους πολίτες και ισχυρότερη, να είναι στην αρχή του επόμενου αιώνα ένας μείζων παράγοντας στον κόσμο και να χρησιμεύσει σαν πρότυπο για τους άλλους λαούς. Επειδή η Ελλάδα και η Γαλλία έχουν σαν όραμα τον ουνιβερσαλισμό, θα παίξουν τέλεια τον ρόλο τους ως προς αυτό το στόχο. Θα τον παίξουν διατηρώντας τη μακρόχρονη και πάρα πολύ βαθειά φιλία που ενώνει τους λαούς μας.

Discours de Monsieur Lionel JOSPIN, Premier Ministre,

devant le PASOK

– Athènes, le 31 août 1998 –

Mesdames et Messieurs,

« La source est là, dans l'espace méditerranéen, la source profonde de la haute culture dont notre civilisation se réclame », a écrit Georges DUBY. De cette source profonde, la Grèce est l'un des lieux les plus féconds. C'est pourquoi m'y trouver est pour moi, chaque fois, un grand plaisir. Sur le conseil de mon ami, le Premier ministre Kostas SIMITIS, mon épouse mes enfants et moi venons ainsi de passer une quinzaine très heureuse sur l'île d'Antiparos. Répondant à l'aimable invitation du PASOK, je suis heureux de revenir aujourd'hui à Athènes, mais cette fois de façon plus sérieuse, pour apporter ma contribution à vos travaux.

Je voudrais évoquer trois choses devant vous. (I) Depuis quatorze mois, la France connaît un profond mouvement de réforme, qui doit permettre à mon pays, à tous mes concitoyens, de mieux franchir le cap du XXIème siècle. (II) Ce mouvement représente notre contribution à ce que pourrait être le socialisme du siècle prochain. (III) dont le terrain privilégié doit être l'Europe.

I – Pour la France, pour tous nos concitoyens, nous préparons le passage au XXIème siècle.

Le siècle qui s'achève a été bref et violent. Commencé tard en 1914, par la première guerre mondiale, achevé tôt en 1989, avec la chute du communisme d'Etat, il a été traversé de guerres et de révolutions. Il a achevé la décolonisation. Il a vu, du moins en Europe, la victoire de la Démocratie. Il a porté une exceptionnelle floraison de science et de techniques.

Un nouveau siècle s'annonce, qui sera travaillé par des forces nouvelles et pétri d'espoirs comme de craintes. Le devoir de tout homme d'Etat et le rôle de nos partis, socialistes et démocratiques, sont de préparer nos pays à cette perspective.

Le moment d'aujourd'hui est celui de la globalisation. La Grèce, dont la flotte commerciale est l'une des plus dynamiques sur toutes les mers du globe, et dont plusieurs millions de fils se trouvent aux quatre coins du monde, perçoit bien ces changements. La mondialisation de l'activité économique et la révolution des technologies de l'information vont créer de nouvelles sources de richesse, plus nombreuses encore que celles qu'elles tariront. Une société n'aura d'avenir que si son économie sait capter ces nouvelles sources, si elle comprend et maîtrise les mécanismes qui les font surgir. Voilà un objectif impérieux qui requiert pour nos pays des infrastructures toujours meilleures, des qualifications toujours plus

finies, un environnement social plus souple, une disposition intellectuelle plus curieuse, plus réactive. En un mot : une intelligence de l'adaptation.

Mais s'il faut accepter la nécessité du changement, un impératif plus exigeant encore est de peser sur la nature de ce changement. Je suis convaincu que les Français veulent une modernité qui n'oppose pas l'efficacité économique et la justice sociale, mais qui fonde l'une sur l'autre. Tel est le sens de l'action conduite par mon gouvernement depuis le mois de juin 1997 : faire entrer la France dans la modernité, mais une modernité maîtrisée.

Pour conduire cette transformation, mon gouvernement s'appuie sur trois principes d'action : volontarisme, réformisme, réalisme.

Le volontarisme, parce que nous voulons réguler les forces qui structurent l'économie d'aujourd'hui afin de pouvoir porter le projet que nous nous sommes donné.

Le réformisme, parce que c'est la traduction la plus efficace du volontarisme. Mon gouvernement conduit un changement réfléchi, mesuré, mais profond et continu. Ce changement embrasse tous les champs : l'économique, le social, le culturel, le politique. Par exemple, si la croissance est aujourd'hui de retour en France, nul ne doit s'en contenter et attendre qu'elle engendre mécaniquement des progrès sociaux. On ne saurait non plus veiller au bien-être de la population, notamment à celui de ses franges les plus démunies, si l'on pénalise l'activité économique qui, seule, leur apportera des moyens de vivre conformes à leurs aspirations.

C'est pourquoi je refuse une société d'assistance. C'est pourquoi je veux une société du travail.

Le réalisme, parce que c'est la condition même du réformisme. Mais entendons-nous bien. Etre réaliste, ce n'est ni se résigner à l'impuissance, ni se contenter de l'air du temps, ni se référer à un modèle unique emprunté à la vieille idéologie libérale. On ne peut réformer un pays en lui imposant un modèle qui lui est étranger. Etre réaliste, c'est définir la voie la mieux adaptée à son pays, c'est-à-dire une voie qui tienne compte de son histoire, de sa tradition politique, de ses traits culturels -en un mot, de son identité. C'est inventer une voie qui nous soit propre. C'est pourquoi je cherche à conduire ce mouvement de réforme -c'est la condition de son succès- en m'appuyant sur les caractères de l'identité française. Je regarde mon pays tel qu'il est pour le faire bouger. Ce n'est ni contre les Français, ni sans eux, mais avec eux, que nous menons le changement nécessaire.

Ainsi, depuis quatorze mois, nous préparons l'avenir de la France et de tous les Français. Nous avons rétabli la priorité accordée à l'enseignement et à la recherche. Renouant avec la tradition d'un Etat qui assure les bonnes conditions de la production économique, facilite l'innovation technique et assure sa diffusion, nous avons donné l'impulsion indispensable au développement des nouvelles technologies et à l'émergence d'une « *société de l'information solidaire* ». Nous poursuivons l'équipement de notre territoire, pour que les entreprises qui s'y implantent bénéficient des conditions les plus favorables à la création de richesses.

Dans le même temps, nous avons relancé la modernisation sociale. J'insiste : précisément dans le même temps, car nous devons faire marcher de concert l'économique et le social. La crise asiatique a démontré, s'il en était besoin, que l'économie ne se bâtit pas contre les aspirations sociales ou démocratiques de l'homme. La crise russe montre également qu'il n'y a pas d'autonomie de la sphère de l'économique par rapport aux conditions sociales et au fonctionnement du système politique.

Nous avons renforcé la cohésion de la société française, améliorant la protection des plus démunis, veillant à la solidarité des générations entre elles, de nos concitoyens entre eux, à la bonne santé de notre tissu social. L'emploi est au coeur de cet effort. Pour lutter contre le chômage, nous mettons en oeuvre tous les moyens à notre disposition. Nous avons d'abord conforté la croissance qui, reposant désormais sur la demande intérieure, est plus solide, plus équilibrée, mieux à même de se prolonger. Mais parce que la croissance ne saurait, à elle seule, mettre un terme à deux décennies de chômage de masse, nous avons lancé des moyens innovants qui enrichissent le contenu de la croissance en emploi -c'est le but du passage négocié aux 35 heures- ou qui servent les publics les plus défavorisés. A ce jour, plus de 100.000 jeunes ont ainsi bénéficié de notre plan pour l'emploi des jeunes.

II – Ce mouvement est une façon de contribuer à ce que pourrait être le socialisme du siècle prochain.

En France comme ailleurs, les socialistes ont changé. Nous avons appris, de nos succès, et de nos échecs plus encore. Nous disons oui à l'économie

de marché -un moyen puissant d'allouer les ressources, de stimuler l'initiative, de récompenser le travail et l'effort. Mais nous disons non à la société de marché, car celui-ci, s'il génère des richesses, ne produit ni la solidarité, ni le sens, ni les valeurs, ni le projet sur lesquels se fonde une société. Nous ne sommes pas pour autant devenus des libéraux, fût-ce « *de gauche* ». Nous sommes socialistes.

Etre libéral, c'est accepter de se confier, par le truchement confortable du « *laisser-faire, laisser-passer* », au cours des choses ; c'est s'en remettre à des forces qui ne sont ni automatiquement efficaces sur le plan économique, ni nécessairement démocratiques sur le plan politique ; c'est se soumettre aux injonctions de l'ordre existant. Etre socialiste, au contraire, c'est vouloir que soient maîtrisées -notamment par l'action mesurée et intelligente de l'Etat- les forces du marché. Etre socialiste, aujourd'hui comme au siècle prochain, c'est poursuivre avec persévérance dans la voie de la justice. Etre socialiste, c'est conserver la volonté de transformer la société, pour la rendre moins dure aux faibles et plus exigeante aux puissants. Vastes sont les champs qui appellent de telles transformations : l'éducation, la fiscalité, la protection sociale, mais aussi la sécurité, la bioéthique, l'adaptation du droit aux mœurs.

Justice sociale, maîtrise collective de notre destinée, la liberté, les libertés : nous restons profondément attachés à nos valeurs. Je ne partage pas l'opinion émise jadis par BERNSTEIN : « *La fin n'est rien, le mouvement est tout* ». L'Histoire a fait justice d'un autre slogan : « *La fin justifie les moyens* ». Pour moi, le socialisme démocratique, c'est l'invention constante d'une juste articulation entre les fins et les moyens. Ce sont nos

valeurs qui fondent notre identité politique, plus que les moyens à mettre en oeuvre pour les atteindre. Si les fins que poursuit notre engagement doivent rester pérennes, les moyens, eux, peuvent être reconsidérés, adaptés, voire changés, si les circonstances le requièrent, si c'est là la condition pour qu'ils restent efficaces et continuent à faire vivre nos valeurs.

Ainsi, le socialisme demeure un idéal de souveraineté collective. Les citoyens doivent pouvoir être capables de contrôler ensemble les évolutions principales des sociétés, sans s'opposer à l'épanouissement des initiatives individuelles. Ensemble, dans les associations. Ensemble, dans les entreprises. Ensemble, dans les organisations syndicales. La médiation sociale, les corps intermédiaires sont indispensables à cette maîtrise collective. Ensemble, par l'Etat. L'Etat et la société civile doivent être des partenaires. L'Etat ne doit pas se couper de la société - je dirai presque qu'il devrait y être comme " encasté ". C'est en ce sens que le socialisme propose une théorie de la citoyenneté pour le XXIème siècle.

Fidèle à ses convictions, s'inscrivant dans la continuité d'une longue trajectoire historique, le socialisme de demain devra, dans un monde que nous ne pouvons totalement déchiffrer aujourd'hui, poursuivre son idéal de transformation sociale.

Dans ce monde, c'est à l'échelle de l'Europe que se conçoit la destinée de chacune de nos nations.

III – Si l'Europe est une chance pour les socialistes, le socialisme est une chance pour l'Europe.

Entre le monde -traversé de tensions et de bouleversements- et nos pays - dont les peuples sont légitimement attachés à des repères, à des références, aux fruits des combats passés-, l'Europe et les institutions communautaires forment une médiation naturelle.

Or, au sein des quinze Etats de l'Union européenne, douze gouvernements sont aujourd'hui dirigés par des formations de gauche. Qu'ils gouvernent seuls -comme en Grèce- ou qu'ils soient en coalition, épaulés par d'autres forces -comme en France-, les partis socialistes et sociaux-démocrates sont dans une position sans précédent.

En apparence exceptionnelle, cette configuration politique est au fond logique. Car, après tout, le socialisme est une idée européenne, née en Europe, conçue -dans la pensée et dans les luttes- par des européens et, au moins dans un premier temps, pour des européens.

Rien d'étonnant donc à ce que les socialistes et les sociaux-démocrates portent des valeurs qui soient proches des aspirations des peuples européens. Une majorité des citoyens de l'Union comprennent que des principes aussi essentiels que la protection sociale, une conception de la politique internationale fondée sur le droit -et non la force-, la coopération -et non le seul marché-, le respect des générations futures à travers un modèle de développement durable, la préservation de notre diversité culturelle, de nos langues, de notre identité européenne comme de nos

identités nationales, peuvent être remis en cause par des forces à l'oeuvre à l'échelle mondiale. De même, ils ne se résignent pas au chômage, ils rejettent la montée des inégalités, ils refusent l'extinction des solidarités. Autant de valeurs, d'aspirations, de projets portés et défendus par les sociaux-démocrates.

Il est donc naturel -une fois retombées les illusions de la vague libérale- que nos peuples aient accordé aux hommes et aux femmes de gauche des responsabilités croissantes. C'est ce qu'ils ont fait, année après année, à travers l'Europe. Souvent, d'abord, au niveau local, dans nos villes et nos régions. De façon plus décisive, ensuite, à l'échelle des gouvernements.

En Grèce, c'est le PASOK qui a su porter ce mouvement historique. Je me souviens encore de la mission que m'avait confiée François Mitterrand en 1975, alors que j'étais un jeune responsable socialiste, d'aller à Athènes m'efforcer de discerner quels seraient les grands traits du paysage politique de votre pays après la chute de la dictature et quelles forces politiques émergeraient. Ce fut ma première rencontre avec Andreas Papandreou, dont j'ai ensuite été l'ami. J'étais revenu de ce voyage convaincu que le PASOK s'affirmerait comme la grande force de progrès en Grèce, même s'il fallut attendre 1981, comme en France, pour que lui soit confiée la responsabilité du pouvoir.

Il ne me revient pas de dire ici l'apport qui fut le vôtre à la modernisation de votre pays dans la démocratie retrouvée. Même dictée par l'amitié, l'ingérence n'est pas un art que je pratique. Mais je sais la part que vous avez prise au cours des 25 dernières années aux débats de la gauche, puis à

la construction européenne. Je suis heureux de compter dans votre formation politique de nombreux amis et suis fier d'avoir pour collègue Premier ministre Kostas Simitis, dont chacun en Europe mesure et apprécie la personnalité.

Pour la gauche européenne, la configuration politique actuelle constitue en même temps une chance et une responsabilité.

Elle est une chance parce que cette concomitance au pouvoir ne peut qu'amplifier la portée des efforts entrepris dans chaque pays. Nous croisons nos expériences. Nous échangeons nos idées -et votre amicale invitation en est une illustration. Nous réfléchissons ensemble, à l'échelle européenne, pour mieux agir chez nous, dans nos pays respectifs. Ainsi, deux idées lancées par mon gouvernement, approuvées par le peuple français le 1er juin 1997, et depuis mises en oeuvre, sont l'objet d'une réflexion chez certains de nos voisins. Notre plan pour l'emploi des jeunes a inspiré au Royaume-Uni, sous la conduite de notre ami Tony BLAIR, des mesures similaires -quoique formulées en cohérence avec la tradition politique britannique, moins spontanément volontariste. En Allemagne, Gerhard SCHRÖDER a fait d'un tel plan l'un des axes majeurs de sa campagne, projetant de créer 100.000 emplois pour les jeunes. De même, le passage négocié aux 35 heures nourrit des discussions approfondies en Italie. Nous mêmes, nous observons avec intérêt ce que font nos voisins et amis. De ces synergies peut naître un potentiel d'action sans précédent.

Dans le même temps, cette configuration politique européenne nous assigne une grande responsabilité. Ce que nous accomplissons aujourd'hui

dans douze des quinze Etats de l'Union, il faut demain être en mesure de le faire pour l'Europe elle-même.

En effet, mus par le sentiment d'une communauté de destin, nous savons que l'Europe est une civilisation. Une civilisation que nous ne voulons pas seulement protéger de l'uniformisation, mais que nous voulons cultiver, enrichir, ouvrir sur le monde. Et nous voulons, dans le même temps, bâtir une puissance économique, sociale et politique. Car l'Europe, pour répondre à la globalisation des enjeux et des problèmes, doit travailler à la globalisation des efforts et des politiques. Pour ce faire, il nous faut nous appuyer sur la réalité – celle de nations vivantes, différentes, riches de leur propre histoire et de leur culture particulière – et transcender cette diversité en un projet commun : une union qui rassemble les forces de tous, tout en préservant l'identité de chacun.

C'est pourquoi nous avons le devoir de déployer au niveau communautaire notre volontarisme, notre réformisme et notre réalisme pour transformer l'Europe. Dès Juin 1997, j'ai proposé à nos partenaires européens d'accorder une priorité plus grande à la croissance et à l'emploi. Au cours des derniers mois, beaucoup a déjà été fait en ce sens. Nous avons commencé à réorienter le cours de la construction européenne. Afin que l'emploi y soit la première priorité. Afin que l'Europe soit plus démocratique. Afin qu'elle soit fidèle à sa vocation, qui est d'être sociale. Afin que la recherche et l'innovation y soit encouragées de façon coordonnée. Afin que nos groupes industriels nationaux s'unissent pour conforter leur position sur la scène mondiale. Afin que l'Europe gagne en efficacité.

De cette ambition collective, la campagne des élections européennes de 1999 peut être un nouveau point de départ. Je sais la qualité du travail accompli par le groupe socialiste du Parlement européen de Strasbourg, qui accueille dix parlementaires du PASOK, aux côtés de seize socialistes français. J'espère que le prochain scrutin confortera la position de nos partis. Je sais que chacun, en tout cas, aura à coeur d'approfondir cette bonne coopération et de contribuer à ce que l'Europe, rapprochée des citoyens, devenue plus forte, soit, au début du siècle prochain, un acteur majeur dans le monde et témoigne de son modèle, pour les autres peuples. Parce que la Grèce et la France ont l'une et l'autre une vision de l'universalisme, elles joueront pleinement leur rôle dans cette démarche.